

Referanser:

Arkivsak: 18/05007-3

Saksdokumenter:

Mal for introduksjonskurs for leke gudstjenesteledere

Fullmakt til prestedtjeneste

Sammendrag

Bruk av ikke-vigslede prestevikarer er en stadig aktuell problemstilling i vår kirke. Allerede i 1972 tok Bispemøtet initiativ til å etablere en ordning hvor biskopen fikk utvidet adgang til å gi egnede lekfolk fullmakt til å utføre prestedtjeneste. Dette er i dag nedfelt i Tjenesteordning for biskoper (TOB) § 10. Ordningen har flere ganger blitt tatt opp til diskusjon, for presisering og utarbeiding av praktiske retningslinjer, senest i 2019 (BM 9/19).

Problemstillingen har igjen blitt aktualisert av en henvendelse fra Bjørgvin biskop om fullmakt til prestevikarer.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har på ny drøftet fullmakt til prestedtjeneste til ikke-vigslede med utgangspunkt i Tjenesteordning for biskoper §10.

Bispemøtet fastholder presiseringen i sak BM 9/19 som tilstrekkelig for å sikre god og forutsigbar praktisering av fullmakts ordningen:

- Fullmakt til prestedtjeneste til ikke-ordinerte blir gitt for å sikre menigheten en ordnet tjeneste med ord og sakrament. Det må være et påtrengende behov som følge av at en prestedstilling står helt eller delvis ubetjent.
- Tjenesten må være tidsbegrenset, knyttet til en enkelttjeneste eller for en bestemt periode.
- Den som blir gitt fullmakt til prestedtjeneste, må gjennomgå nødvendig opplæring, som i det minste inneholder kursing i gudstjenesteledelse og sakramentsforvaltning.
- Den enkelte biskop står fritt til å bruke sin myndighet, lokalkunnskap og sitt skjønn til å vurdere den aktuelle kandidaten i den enkelte situasjon.

Saksorientering

Bakgrunn

Bispemøtet fikk en henvendelse fra Bjørgvin bispedømme våren 2023 angående bruk av ikke-vigslede prestevikarer som ikke har teologisk utdanning eller er i et utdanningsløp.

Tjenesteordning for biskoper § 10:

«Biskopen kan gi egnede lekfolk som på ansvar og under tilsyn av prest utfører assisterende tjeneste under tjenestefrihet eller ledighet i en prestestilling, fullmakt til å forrette forordnede gudstjenester, dåp, nattverd og gravferd. Slik fullmakt kan også gis teologiske studenter som befinner seg i den avsluttende delen av profesjonsstudiet i teologi eller tilsvarende.»

Bispemøtet drøftet praktisering av fullmakts ordningen sist i 2019 (BM 9/19). Der ble det også redegjort for bakgrunnen for ordningen med å gi fullmakt til egnede lekpersoner til å utføre prestetjeneste. Et utvalg ledet av biskop Sigurd Osberg utredet de teologiske, økumeniske, kirkerettslige og praktisk-kirkelige sider ved ordningen, og de la i 2004 fram sin innstilling som ble behandlet av Bispemøtet i 2005 (BM22/05). Der ble det bl.a. gitt uttrykk for at «prestetjeneste ved ikke-ordinert etter gjeldende fullmaktsordning forutsetter et påtrengende behov hvor en prestestilling står ubetjent, eller betjenes bare delvis». Det ble også vist til en arbeidsgruppe etablert av Kirkerådet i 2009 som skulle gi en beskrivelse og vurdering av ordningene Ordained Local Ministry (OLM) i Church of England, og Ordnungsgemäss beryfen (OB) i Den forente evangelisk-lutherske kirken i Tyskland (VELKD). Man skulle eventuelt skissere liknende ordninger for Dnk. Utredningen redegjorde også for gjeldende praksis og gjeldende kirkerettslige rammer i Dnk. Konklusjonene var at disse, og særlig TOB § 10 ga til strekkelig rom for å finne gode løsninger, uten å måtte opprette nye, ressurskrevende løsninger.

Bispemøtet vedtok i sak BM 9/19 følgende presisering for videre praktisering av fullmakts ordningen:

1. Fullmakt til prestetjeneste til ikke-ordinerte blir gitt for å sikre menigheten en ordnet tjeneste med ord og sakrament. Det må være et påtrengende behov som følge av at en prestestilling står helt eller delvis ubetjent.
2. Tjenesten må være tidsbegrenset, knyttet til en enkelttjeneste eller for en bestemt periode.
3. Den som blir gitt fullmakt til prestetjeneste, må gjennomgå nødvendig opplæring, som i det minste inneholder kursing i gudstjenesteledelse og sakramentsforvaltning.
4. Den enkelte biskop står fritt til å bruke sin myndighet, lokalkunnskap og sitt skjønn til å vurdere den aktuelle kandidaten i den enkelte situasjon.

Situasjonen er noe endret nå med ordningen Prest under utdanning (PUU). Det er flere som er gitt fullmakt til prestetjeneste som er i et utdanningsløp. Samtidig gjør prestemangelen seg fortsatt gjeldende, med behov for å dekke inn prestestillinger med egnede, ikke-vigslede som kan gjøre vikartjeneste. Det spørres i henvendelsen fra Bjørgvin om man ønsker en felles policy i Dnk, og det må man kunne si finnes allerede i presiseringen gjort av Bispemøtet i 2019. Siden spørsmålet stilles, bør vedtaket minnes på og igjen informeres om.

Saken berører også spørsmålet om opplæring og sikring av et minimum av kompetanse hos dem som blir gitt fullmakt. I 2019 behandlet Bispemøtet også en sak om opplæring av leke gudstjenesteledere, og det ble utarbeidet en mal for kurs. Denne er vedlagt. Dette var primært for gudstjenester uten sakramentsforvaltning, men kurset må også kunne brukes som utgangspunkt der man i tillegg sikrer god opplæring i sakramentsforvaltning. Her kan man trolig også se til sommervikarkursene som har blitt avholdt i Borg de siste årene.

Når det gjelder spørsmålet om ikke-vigslet sokneprest vikar kan sitte i menighetsrådet (MR) som geistlig medlem, står det i kirkeordningens § 9 om menighetsrådets sammensetning kun at soknepresten sitter i menighetsrådet, men også at biskopen kan bestemme at en annen prest enn soknepresten skal være medlem av menighetsrådet. Spørsmålet er forelagt

juridisk avdeling i Kirkerådet, og derfra er svaret at om noen får fullmakt til å vikariere i en soknepreststilling, er det rimelig at fullmakten også inkluderer å møte som geistlig medlem i MR. De svarer videre at «prestevikarordningen henger helt og holdent på TOB § 10 andre ledd, dermed er det rimelig å overlate til biskopen i hvert enkelt tilfelle å vurdere om tjeneste i MR skal innfortolkes i det som står om «assisterende tjeneste». Dette kan eventuelt presiseres i fullmakten som blir gitt.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Vedtaket har ikke økonomiske konsekvenser.